

Gebiedsvisies

Beschrijf hoe de gemeente de verduurzaming van haar glastuinbouwareaal ziet in 2030, met een doorkijk naar 2040. Het betreft geen visie die zelfstandig door colleges en raden wordt vastgesteld. Wel dient het document als basis voor de manier waarop de verduurzaming van de glastuinbouw wordt verankerd in reguliere visiedocumenten zoals de RES en Omgevingsvisies.

Naam Gemeente: Someren

Opgesteld door: Clemens Dijcks

Beantwoord voor de gemeente de visies voor de glastuinbouw. De visie betreft: Gebiedsontwikkelingen, energie, infrastructuur en partners.

GEBIEDSONTWIKKELING

Hoeveel hectare glastuinbouw is er in uw gemeente?

96 Hectare

Wat is het percentage potplanten, snijbloemen, belichte groenten en onbelichte groenten in uw gemeente?

In te vullen door Alexander Formsmma

Welke areaalontwikkelingen zullen er plaats vinden in de glastuinbouw (groei, sanering, modernisering)? Geef indien mogelijk een indicatie op welke termijn deze ontwikkelingen verwacht worden.

Naar aanleiding van de enorme hagelschade van 23 juni 2016 zijn de complete kassen van het glastuinbouwgebied Kievitsakkers (32 ha) in 2017 geheel vervangen. Daarnaast zijn de kassen in het glastuinbouwgebied Vlasakkers in 2016/2017 ingrijpend hersteld.

Het glastuinbouwgebied Vlasakkers is nog jong. Sanering of modernisering is dus niet aan de orde. Verdere groei van de glastuinbouwgebieden is ook niet aan de orde.

Wij zien wel een groei in het aantal hectaren per bedrijf. Bij aanvang waren in de 4 kassen in het glastuinbouwgebied Vlasakkers in handen van 4 bedrijven, na een periode waarin 2 bedrijven elk 2 kassen in eigendom hadden, is dit gehele glastuinbouwgebied in handen van 1 tuinder.

Welke gebiedsontwikkelingen zullen impact (kunnen) hebben op het areaal en bedrijven in de glastuinbouw en de energievoorziening? Denk aan ontwikkeling van industrie of datacenters voor restwarmte, toename van de vraag naar elektriciteit buiten de glastuinbouw, (beperkingen in) aanleg van nieuwe energie-infrastructuur.

Wij werken mee aan het bepalen van het tracé van fase 2 van het warmtenet van DECAS om alle kassen in Someren aan het warmtenet te koppelen. Wij zien geothermische installaties en biomassacentrales het liefst zo dicht mogelijk bij de afnemers. Daarom vooral ten zuidwesten van het glastuinbouwgebied Vlasakkers. Dit wordt zo opgenomen in de Omgevingsvisie.

Wij streven naar de gecascadeerde inzet van de warmte van geothermie en biomassa (als transitiebron) in de kassen en een deel van de kernen Someren en Someren-Eind. Verder onderzoek in de Transitievisie Warmte Someren (2020/2021) zal duidelijk maken of zo'n warmtenet in die woonwijken haalbaar is.

Restwarmtebronnen van enige betekenis hebben we niet in Someren.

Een deel van de warmtevraag (van woningen en bedrijven) zal bij het van het gas af gaan worden ingevuld met warmtepompen. Maar ook bij inzet van geothermie, WKO, rio- of aquathermie dragen bij aan een aanzienlijke stijging van de elektriciteitsvraag. De WKK's van de glastuinbouw zorgden jaren dat zo'n 90 % van de elektriciteitsvraag van de gehele gemeente met lokaal geproduceerde elektriciteit kon worden ingevuld. Het overnemen van lokale elektriciteitsproductie die WKK's door duurzame elektriciteitsproductie zien wij tot ruim voorbij 2030 alleen in de vorm van wind- en zonneparken en WKK's op biogas.

Direct aan de zuidzijde van het glastuinbouwgebied Kievitsakkers is ruimte voor 3 windturbines (was het eerste ontwikkelgebied voor wind in Someren, maar is niet in de Concept RES MRE opgenomen).

ENERGIE

Onderstaande geldt voor het totale glastuinbouwareaal in uw gemeente.

Wat is huidige warmtegebruik in GJ?

Voor de onderstaande cijfers is ook gebruik gemaakt van een inventarisatie bij alle glastuinbouwbedrijven in 2013.

1.080.912 GJ (2014) 786.323 GJ (2015)

Welk deel (GJ) komt uit aardgas en welk deel komt uit andere bronnen?

Welke bronnen anders dan aardgas voorzien in de warmtevraag?

100 % aardgas.

Eind 2020 is 1 kas van 8 ha aangesloten op fase 1 van het warmtenet van DECAS en krijgt die warmte van de biomassaketel in Asten.

Wat is het huidige gebruik van externe aangeleverde CO2 per jaar in kton?

0 Kton

Wat is het huidige gebruik van elektriciteit in MWh??

30.000 MWh (2014)

Welk percentage van de elektriciteit wordt zelf opgewekt met gasgestookte WKK?

100 %

Welke verduurzamingsmaatregelen worden in uw gemeente als meest kansrijk gezien voor de verduurzaming van de warmtevoorziening van de glastuinbouw? Denk aan besparing, restwarmte, geothermie, biomassa, elektrificatie (warmtepomp, WKO, aquathermie, warmteterugwinning).

1. Geothermie (60-70 %)
2. Besparing (15 %)
3. Biomassa (15-25 %)
4. Restwarmte (40 %)* (pas na 2035)
5. WKO (10 %)

*Restwarmte: De inzet van restwarmte van grote industrieën in Oost-Brabant zie ik pas vanaf 2035 als het lukt om op grote schaal ultra-diepe geothermie in te zetten voor het produceren van stoom voor de grote industrie in Veghel en Liessel. Daarnaast zijn vele geothermische bronnen in Oost-Brabant nodig om regionale warmtenetten op meerdere temperatuurniveau 's rendabel te maken voor gecascadeerde inzet in de industrie, glastuinbouw, woonwijken en bedrijventerreinen.

Over de inzet van aquathermie zullen regionaal afspraken moeten worden gemaakt. Ik ben al blij als aquathermie in combinatie met WKO ingezet kan worden voor jongere woonwijken dicht bij de bron.

Biomassa zijn wij als het gaat om biomassaketels hoofdzakelijk als transitie warmtebron. Als de CO₂ van de biomassaketels volledig ingezet wordt in de kassen, dan draagt dat in belangrijke mate bij aan het maatschappelijk draagvlak voor biomassa.

Biomassa-WKK's die draaien op mestvergisting op een andere locaties met inzet van de gereinigde CO₂ in de kassen zien we voor de lange termijn als een duurzame energiebron. De benodigde techniek is voorhanden.

Wat is het vermoedelijke aandeel van ieder van de door u genoemde opties?

Welke mogelijkheden ziet u als meest kansrijk om in de externe behoefte aan CO₂ te voorzien? Denk aan besparing en CO₂ uit industrie, afvalcentrale of andere (duurzame) (rest)bron, groengas, biomassa.

De voorloper van DECAS heeft al eens onderzocht of CO₂ van de industrie (Chemelot in Geleen) per schip kan worden aangevoerd. Bij de aanleg van het warmtenet van DECAS wordt dan ook meteen een CO₂-leiding mee gelegd. Van lokale industrie/bedrijven verwachte wij geen bijdrage aan schone CO₂-productie van enige betekenis.

[DECAS onderzoekt nu of ze CO₂ per as of via een pijpleiding aan de nieuwe grote mestvergister in Sterksel \(uit de biogas WKK?\)](#).

Na reiniging CO₂ van de biomassaketels of biomassa-WKK.

Volgens mij komt er geen CO₂ vrij bij het produceren van biogas (mestvergisting) en dit vervolgens opwerken tot groen gas.

Om CO₂-reductie te bewerkstelligen zal de eigen opwek van elektriciteit met WKK vervangen moeten worden. Welke mogelijkheden ziet u als meest kansrijk om in de behoefte aan elektriciteit van de glastuinbouw te voorzien? Denk aan besparing, duurzame opwek in het gebied met wind, zon of biomassa-WKK, inkoop.

Ten aanzien van besparing op het elektriciteitsverbruik verwacht ik dat een aanzienlijk deel daarvan reeds is behaald door het toepassen van LED-verlichting voor de teelten.

De elektriciteitsvraag kan goed ingevuld worden met een mix van 2 windturbines + een zonnepark van 10 ha. Ook kunnen biomassa-WKK's op biogas een aandeel leveren.

Inkoop van bijvoorbeeld wind op zee is mijns inziens niet nodig.

Wanneer verwacht u dat de verduurzamingsmaatregelen gerealiseerd kunnen zijn (u kunt een tijdvak van maximaal 10 jaar noemen):

- Voor warmte:	- eerste stap op basis van biomassaketels 1-5 jaar	(2020 – 2024)
	- eerste stap voor geothermie 5-10 jaar	(2025 – 2029)
-	- eerste stap voor biomassa-WKK's 5-10 jaar	(2025 – 2029)
- Voor CO ₂ :	- aanvoer per schip: 4 – 6 jaar	(2023 – 2025)
	- schone CO ₂ uit biomassa: 4 – 10 jaar	(2023 – 2029)
- Voor elektra:	- wind- en zonneparken elders in de gemeente
1 – 4 jaar	(2020 – 2023)
	- wind en zonnepark bij glastuinbouwgebied
Kievitsakkers 4 – 10 jaar	(2023 – 2029)

Van welke factoren die buiten uw invloed zijn hangt de haalbaarheid van de door u genoemde verduurzamingsmaatregelen af?

- De economische haalbaarheid van de verschillende technieken, al dan met ondersteuning door subsidies (als SDE++) of fiscale maatregelen.
- Leveringszekerheid van de verschillende duurzame bronnen.
- Voor de aanvoer van CO₂ per schip zal door hogere overheden regelgeving opgesteld moeten worden en is medewerking van RWS nodig.

INFRASTRUCTUUR

Welke infrastructuur zal nog moeten worden ontwikkeld om de energievraag van de glastuinbouw te verduurzamen? Denk aan CO₂ leidingen, verzwaring elektriciteitsnet, warmtenet, etc.

Voor warmte:

- Fase 1 van het warmtenet van DECAS ligt er al. Fase 2 is in voorbereiding. Als die is aangelegd, dan zijn alle kassen gekoppeld aan het warmtenet van DECAS. Later kunnen de diverse hoge temperatuur warmtebronnen op gekoppeld worden.
- Het huidige beleid van de Provincie Noord-Brabant staat transport per as van mest voor mestbewerking niet toe. Mestvergisting kan daarom alleen in clusters van zo'n 5 – 6 bedrijven bij de veehouderijen. Voor inzet van biomassa-WKK's is een biogasleiding tussen 1 of meerdere van die mestvergisters en de biomassa-WKK's in de kassen nodig.

Voor CO₂:

- Bij de aanleg van het warmtenet van DECAS is een CO₂-leiding meegenomen.
- Een aanmeerplaats voor het CO₂-schip in de Zuid Willemsvaart met een ontvangstation.
- Een CO₂-leiding tussen het CO₂-ontvangstation en de CO₂-leiding van DECAS.

Voor elektriciteit:

- Voor zover WKK's op aardgas niet worden omgebouwd naar WKK's op biogas liggen er eigenlijk veel te zware kabels naar de kassen.
- Het zou mooi zijn als die vrijkomende kabels kunnen worden ingezet voor het aansluiten van zonne- en windparken.
- Het zou mooi zijn als er een rechtstreekse koppeling is tussen de lokale opwekking met zon en wind en de kassen als grote afnemers mogelijk wordt gemaakt. Het is vreemd dat lokaal geproduceerde elektriciteit eerst met een kabel naar het netstation in Maarheeze of Helmond-Zuid gaat, om vervolgens via een andere kabel weer nagenoeg dezelfde weg terug naar de lokale grote afnemers af te leggen.
- ENEXIS dient voor het bepalen van de capaciteit van de voornoemde netstations rekening moeten houden met het vervallen van WKK's op aardgas, deels ombouw naar WKK op biogas en het inzetten van elektriciteit van lokale zon en wind.

PARTNERS/PARTIJEN

Welke partijen zullen in uw gemeente betrokken moeten worden om visies te ontwikkelen en uit te voeren?

- Team Ruimtelijke ontwikkeling
- Team Openbare ruimte
- Duurzame Energiecoöperatie Asten-Someren U.A. (DECAS)
- Hierin nog niet verenigde glastuinders
- Gemeente Asten, omdat we evenals DECAS de 4 glastuinbouwgebieden verspreid over de 2 gemeenten als 1 glastuinbouwcluster zien.
- ENEXIS
- Geothermie Brabant B.V.
- ZLTO (inzake productie en levering van biogas)
- Rijkswaterstaat (bij inzet van aanvoer van CO₂ per schip)

KENNISVRAAG

Over welke onderwerpen, inclusief landelijke zaken, zou u meer kennis willen ontwikkelen om de verduurzamingsvraagstukken voor de glastuinbouw tot een succes te maken?

- Gemeente Someren is al jaren deelnemer van de Green Deal Geothermie Brabant en deelnemer van de werkgroep Geothermie Brabant. Wij volgen die ontwikkelingen op de voet.
- Op grote schaal produceren van biogas en omzetten naar groen gas, maar dan wel samen met de agrarische sector en marktpartijen.
- CO₂ uit andere bronnen zien wij echt als iets dat DECAS op dient te pakken.

Wat zijn de belemmeringen en randvoorwaarden voor het realiseren van deze visie?

- Om beter inzicht te krijgen op de potentie van Geothermie is veel en duur onderzoek nodig. In 2021 loopt in Zuidoost Nederland het Scan aardwarmte programma van EBN en TNO. In Someren en Asten wordt uit een ander budget extra dwarslijnen geschoten. Die zijn nodig om een putontwerp te kunnen maken een BC op te kunnen stellen.
- Biomassa-WKK's zijn alleen mogelijk als de agrarische bedrijven de productie van biogas op zich nemen.
- Het eerste ontwikkelgebied voor windturbines in Someren (2016) lag parallel aan de Zuid Willemsvaart ten zuiden van het glastuinbouwgebied Kievitsakkers. Toen later een groter ontwikkelgebied in de Diepenhoek oppopte, is deze locatie losgelaten. Het gebied parallel aan de Zuid Willemsvaart ten zuiden van het glastuinbouwgebied Kievitsakkers is niet als zoekgebied voor wind opgenomen in de Concept RES MRE, wel voor zon op basis van het lokale beleid. Alsnog ontwikkelen van wind op die locatie moet dus aan de gemeenteraad ter besluitvorming worden voorgelegd.
- In het kader van draagvlak onder de inwoners is 50% burgerparticipatie in wind- en zonneparken een randvoorwaarde.

- Voor aanvoer van CO₂ per schip is medewerking van RWS nodig.
- Inzet van biomassaketels is minder controversieel als daarvoor zo veel mogelijk lokale/ regionale biomassa wordt ingezet. Die zal wel met behulp van torrefractie hiervoor geschikt moeten worden gemaakt.
- Het anders omgaan met netaansluitingen voor wind- en zonneparken en grote afnemers is iets dat de landelijke netbeheerders dienen op te pakken.

OVERIGE OPMERKINGEN

- Een mogelijke koppeling tussen de glastuinbouw en 1 of 2 woonwijken in het kader van een duurzame warmtevoorzieningen zal bij het opstellen van de Transitievisie Warmte Someren (tussen nu en medio 2021) op hoofdlijnen duidelijk worden.
- Helderheid over een regionaal warmtenet in Oost-Brabant verwacht ik pas na 2030.